

Uvodni nagovor predsednika Državnega sveta Alojza Kovšce na posvetu o predlogu novega Zakona o znanstveno-raziskovalni dejavnosti

(Državni svet, 14. februar 2018)

Spoštovane gospe in gospodje,
cenjeni predsedujoči posvetu, prof. dr. Matjaž Gams, državni svetnik za raziskovalno dejavnost, prof. dr. Branka Kalenić Ramšak, državna svetnica za visokošolsko dejavnost in prof. dr. Tamara Lah Turnšek, predsednica Sveta Republike Slovenije za znanost in tehnologijo,
spoštovani visoki udeleženci - ministrica dr. Maja Makovec Brenčič, dr. Tomaž Boh, državni sekretar na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport,
spoštovani sodelujoči iz znanstvene in raziskovalne sfere, poslanci in državni svetniki, predstavniki medijev in vsa zainteresirana javnost,

dovolite mi, da vas pozdravim v dvorani Državnega sveta, drugega doma našega parlamenta.

O pomenu čimprejšnjega sprejetja nove zakonodaje na področju znanstveno raziskovalne dejavnosti smo v teh prostorih razpravljali že večkrat, nazadnje junija lani na odmevnem posvetu o prihodnosti naše znanosti in tehnologije. Državni svet je ob tem podprl prizadevanja civilne in strokovne sfere in v zaključkih opozoril, da sta za razvoj znanosti v Sloveniji nujni jasna vizija in odgovorna drža odločevalcev. Neustrezen odnos do znanstveno-raziskovalnega dela povzroča nepopravljivo škodo ne le znanosti, temveč družbi v celoti, kajti znanost in skrb zanjo še kako pomembno definirata našo skupno prihodnost.

Slovenci smo maloštevilni, a nikakor majhen narod. Naša veličina daleč presega geografske razsežnosti domovine. Kar nas dela velike je naša sposobnost prilagajanja na hitro spreminjajoče se razmere in na raznolika okolja, v katerih se najdemo.

Slovenci smo pomembno doprinesli k znanstvenemu in tehnološkemu razvoju tudi v svetovnem merilu. Spomnimo se le na barona Jurija Vego in njegove logaritemske tablice, Jožefa Štefana in zakon o toplotnem sevanju, nobelovca Friderika Pregla in Hermana Potočnika Noordunga z učbenikom generaciji, ki je prodrla v vesolje ter številnih drugih.

Na žalost si kot narod nismo vedno znali ustvariti ugleda, kot nam pritiče. Tako zgodovina marsikakšen dosežek slovenskega avtorja pripisuje drugim narodom, s katerimi smo sobivali v skupnih državah. Dostikrat je k temu pripomogla tudi ideologija, ki ni bila sposobna priznati obstoja starih temeljev, na katerih so zrasli naši dosežki.

Gledano globalno se nahajamo na razpotju znanstveno-tehnološkega razvoja, ki na eni strani lahko vodi v poraz človeštva v bitki z inteligentnimi stroji, na drugi strani pa v veliko zmago človeškega uma nad boleznimi in fizičnimi omejitvami človekovega telesa.

Slovenska znanost je na mnogih področjih naredila velike preboje. Na žalost pa je bilo - zlasti na področju implementacije znanstvenih dosežkov v gospodarski in materialni

razvoj slovenske družbe - storjenega bistveno premalo. Digitalna revolucija, zelena tehnologija in prehod na obnovljive vire energije ponujajo priložnost, da bi lahko v relativno kratkem času nadomestili zaostanek za tistimi družbami, ki so bile sposobne tehnološki napredek tradicionalno hitreje uveljaviti in bolje izkoristiti.

Poudarjanje načel in zgolj moralna podpora nas ne bosta popeljala do zelenih rezultatov. Edini način, da se izognemo odlivu možganov, je podpora znanosti s konkretnimi dejanji. Dolžnost politike je, da usmeri obstoječe resurse v koordinirani napor za doseg deklariranih ciljev. Znanost potrebuje stabilen okvir za svoje delovanje v smislu zagotavljanja sredstev, kakovostnih kadrov in primerne oblikovanja podjetniškega podpornega okolja, ki bo sposobno implementirati znanstvene dosežke. Trikotnik *šolstvo - znanost - ekonomija* mora biti podprt z materialno in moralno močjo slovenske družbe.

Spoštovani,

zakon, kot je predlagan, zagotovo ne rešuje vseh problemov, je pa pomemben mejnik na poti k uspehu. Tisti, ki želi priti do cilja, mora napraviti prvi korak in ta korak je bil dolgo pričakovan. Sedaj je treba zbrati pogum, da ga naredimo skupaj.

Državni svet, kot drugi dom slovenskega parlamenta, ima ta privilegij, da se lahko izogne večini dnevno-političnih interesov in lažje usmeri svoje delovanje v smeri podpore civilni družbi in trajnostnemu razvoju ter vsesplošnemu napredku.

Naša podpora predlogu zakona je pogojena s strinjanjem deležnikov, torej stroke. Z današnjim posvetom želimo pozornost usmeriti na ključne koncepte in probleme, na že dogovorjene in tudi na še vedno odprte člene zakona. Civilni in strokovni sferi želimo s tem aktivno odpreti prostor za izrekanje pripomb. Z opozarjanjem na dobre strani in pomanjkljivosti pa boste prisotni pomagali, da bomo tudi mi - kot del zakonodajne veje oblasti - svoje poslanstvo lahko opravili tehtno in argumentirano, s tem pa bomo skupaj pripomogli k oblikovanju kvalitetnega zakona.

Hvala.